

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.086.070
в Національному університеті
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23

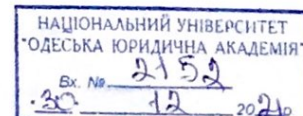
ВІДГУК

опонента, доктора юридичних наук, професора Юхна Олександра Олександровича на дисертацію **Мерімеріної Інги Олександрівни «Прокурор як суб'єкт доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Процес наближення нашої держави до загальноприйнятих норм існування громадян у демократичній країні визначається не лише рівнем їх життя, а станом виконання посадовцями обов'язків щодо захисту прав і свобод людей, її законних інтересів. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

Саме під час кримінального провадження люди зазнають найбільш обмежень прав, гарантованих Основним Законом. Одним із завдань кримінального провадження, згідно ст. 2 КПК України, є захист особи суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

В той же час кримінальне провадження неможливе без застосування випадках, визначених законом, певних заходів примусу, якими є заходи забезпечення кримінального провадження, тому значну роль відіграє прокурор задля того аби забезпечити законну процедуру застосування таких заходів уникаючи порушень прав та свобод особи.

Аналізуючи національне законодавство, наукові джерела, статистичну інформацію правозастосовної практики можливо дійти висновку, що на сучасному етапі дослідження та вирішення проблематики застосування заходів забезпечення кримінального провадження залишається не розкритим здійснення прокурором доказування при обранні, зміні та скасуванні таких заходів. Саме на вирішення цього завдання і спрямоване дане дисертаційне дослідження, що свідчить про його підвищену актуальність, своєчасність, науково-теоретичну і практичну значущість. Тому **актуальність обраної для дослідження теми** не викликає і не може викликати сумнівів у науковій спільноті та у практиків.

Наукова новизна отриманих дисертантом результатів визначається тим, що запропонована наукова робота є першою спробою обґрунтувати комплексне уявлення про повноваження прокурора при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження. Вона також визначається сучасною постановкою проблеми, виявлення та дослідження нових ідей і тенденцій розвитку суспільних відносин, які виникають у правозастосовній діяльності прокурора та слідчого, дізнавача, слідчого судді, суду, що пов'язані з особливостями здійснення доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, у тому числі запобіжних заходів.

Наукову новизну даного дисертаційного дослідження та авторського здобутку дисертанта вбачаємо у таких акумульованих положеннях. Насамперед, в обґрунтуванні й визначенні загальної характеристики заходів забезпечення кримінального провадження, класифікації та видів; узагальненні повноважень прокурора при здійсненні ним доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом; встановленні процесуального статусу прокурора при обранні запобіжних заходів та затриманні особи у ході досудового розслідування, розгляду клопотань про обрання запобіжних заходів та ролі прокурора у забезпеченні законності цього процесу; виокремленні повноважень прокурора при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі

процесуального керівництва та проведенні перевірок повноти, достовірності та своєчасності внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Вимогам наукової новизни відповідає низка сформульованих автором положень які винесено ним на захист і становлять його особистий доробок. Зокрема, автором обґрунтовано необхідність удосконалення на законодавчому рівні повноважень прокурора щодо нагляду за додержанням законів під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження; запропоновано положення ст. 131 КПК України доповнити вимогою обов'язкового внесення до ЄРДР відомостей про обрання, зміну, скасування та продовження заходів забезпечення кримінального провадження, що сприятиме уникнення безвідповідального відношення до обліку в указаному Реєстрі. Додатково обґрунтовано доцільність законодавчого регулювання повноважень прокурора у підготовчому судовому провадженні та судовому розгляді під час вирішення судом питань, пов'язаних з обранням, зміною, скасуванням та продовженням заходів забезпечення кримінального провадження, у тому числі й запобіжних заходів. Обґрунтовано доцільність виключення з п. 2 ч. 1 ст. 208 КПК України умови, що затримання особи можливе безпосередньо після вчинення злочину. З метою зменшення навантаження на прокурорів та суду запропоновано внесення змін до положення ч. 1 ст. 584 КПК України задля того аби прокурор міг звертатись з клопотанням про екстрадиційний арешт особи до слідчого судді в межах територіальної юрисдикції якого особа була затримана або перебуває під вартою.

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо повноважень прокурора у доказуванні при застосуванні запобіжних заходів до окремих категорій осіб; процесуальних порядок здійснення прокурором перевірки законності та достовірності підстав для застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Перелічені у даному відгуку нові та удосконалені положення є, на думку опонента, основними, найбільш значущими, що характеризується безспірною науковою новизною. Окремі з таких наукових положень та висновків, які

удосконалюють кримінальний процесуальний статус прокурора з нагляду за додержанням законності при застосуванні заходів забезпечення сформульовані самим дисертантом на сторінках 28-29 дисертації, а також в окремих з опублікованих праць дисертанта і з проголошеною в них науковою новизною можна в певній мірі погодитись.

Таким чином, з урахуванням зазначеного можна стверджувати, що новизна даної дисертації є в наявності і визначена як у самому підході до розвідки досліджуваних проблем, так і у запропонованих шляхах розв'язання конкретних задач.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом чинного законодавства, прикладами з вітчизняної практики та практики Європейського суду з прав людини. Аналіз змісту дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та надав відповіді на поставлені на початку дослідження завдання. *Метою* дослідження автором визначено простеження особливостей повноважень прокурора при обранні, зміні та скасування заходів забезпечення кримінального провадження; внесення науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства у цій сфері (стор. 7-8). Для досягнення наведеної мети було поставлено достатню кількість завдань (десять), які на підставі тексту дисертації та висновків до роботи було успішно вирішено та запропоновано шляхи вирішення теоретичних і практичних питань, пов'язаних з удосконаленням кримінальних процесуальних повноважень прокурора при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом. Сформовані пропозиції та висновки достатньо аргументовані, оригінальні, відповідають вимогам сьогодення, не суперечать визнаним науковим доктринам і постулатам та можуть бути застосовані на практиці. Автором для обґрунтування власних висновків, пропозицій використано

вагомий обсяг літературних джерел з різних галузей наукового знання, серед яких міжнародні документи, нормативно-правові акти різних держав, теоретичні джерела різних часів, судові рішення тощо (загалом 138 джерел).

Необхідно вказати на загалом правильне визначення автором роботи об'єкта та предмета даного дослідження (стор. 8), що дало змогу дисертанту зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою та донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а також уникнути формалізму і зробити наукову працю реальним внеском в науку кримінального процесуального права.

Наукові висновки й рекомендації дисертанта ґрунтуються на методі системного аналізу положень чинного на сьогодні й в попередні історичні періоди кримінального процесуального законодавства, спираються на закони філософії, логіки, враховують розробки багатьох вчених, фахівців у галузі кримінального процесу. Належний ступінь наукової обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукового діалектичного методу пізнання, а також конкретних методів і прийомів пізнання, зокрема, спостереження, описування, аналізу, синтезу, моделювання, пошуково-бібліографічного. Окреме значення для ілюстрації й підтвердження особистих висновків дисертації має застосування ним статистичного методу для узагальнення отриманих результатів, вивчення ухвал суду. На достовірність і обґрунтованість отриманих висновків істотно впливають й інші матеріали, які становлять емпіричну базу дослідження, зокрема, вивчені й проаналізовані аналітичні й статистичні матеріали Офісу Генерального прокурора за 2015-2020 р. р. Окреме значення в цьому можна надати використанню власного досвіду прокурорської роботи дисертантом. Достовірність одержаних наукових результатів обумовлена й тим, що сформульовані дисертантом нові положення та її власні висновки не суперечать усталеним, апробованим науковим положенням, які визнані на сьогодні сучасною наукою кримінального процесуального права.

Структура дисертаційного дослідження логічно побудована та характеризується чітким змістовним наповненням. План дисертації забезпечує

логічність, комплексність та системність при вирішенні проблемних питань здійснення прокурором повноважень як суб'єктом доказування при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в: *науково-дослідній роботі* – для подальшого наукового дослідження доказування при застосуванні ЗЗКП, повноважень прокурора у кримінальному провадженні; *правотворчій діяльності* – для удосконалення нормативного регулювання повноважень прокурора при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом; *правозастосовній діяльності* прокуратури – для забезпечення ефективної реалізації повноважень прокурора обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження; *навчальному процесі* – для підготовки лекцій, навчальних програм, тестових завдань, відповідних розділів підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій, а також під час проведення різних видів навчань, свідченням чого є акт впровадження в практичну діяльність Одеської обласної прокуратури.

Оцінка структури, змісту дисертації та її оформлення. За змістом дисертаційна робота відповідає її назві, меті наукового пошуку та поставленим завданням. Дисертація складається з вступу, трьох розділів з висновками до них, які містять дев'ять підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Варто відзначити вдалу архітектуру роботи, яка дозволила автору комплексно дослідити заявлену проблематику та логічно побудувати дослідження, що визначається у напрямі від аналізу питань, що мають загальний характер та пов'язані з характеристикою правової природи заходів забезпечення кримінального провадження, а також механізму прийняття прокурором рішення про їх застосування, до з'ясування сутності конкретних питань, що стосуються здійснення доказування при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження, а також характеристики його особливостей.

У вступі обґрунтовано вибір і актуальність обраної теми, потребу її наукового розроблення, подано відомості про мету, задачі, методи дослідження, вказано на його новизну, практичне значення, наведено дані про апробацію та зроблені публікації.

Перший розділ має назву «Теоретичні основи здійснення прокурором доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження». Його присвячено розгляду загальних питань, що розкривають основоположні позиції, які зумовлюють потребу та вказують на можливості й шляхи дослідження поставлених завдань. В першому підрозділі розкрито загальну характеристику, види та порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Підкреслено, що кримінальне провадження не можливе без застосування у визначених законом випадках певних заходів примусу, які відносяться до заходів забезпечення кримінального провадження, однак визначено, що вони не є тотожними, оскільки заходи забезпечення кримінального провадження поняття більш широке, яке включає в себе певні заходи примусу та має відмінності, які пов'язані з тим, що є передбаченими законом заходами впливу на суб'єктів кримінального процесу з метою забезпечення виконання ними своїх обов'язків, застосовуються уповноваженими органами в межах своїх повноважень з метою успішного ходу кримінального провадження та при наявності законних підстав, умов і порядку застосування. Дисертант акцентує увагу на тому, що обрання стосовно особи декількох запобіжних заходів на нашу думку неможливе, у зв'язку з тим, що особа не може бути піддана примусу шляхом застосування одночасно різних обмежень (стор. 21). Підтримано наукові позиції, що впровадження судового контролю за прийняттям процесуальних рішень про застосування заходів забезпечення покликане дотриманням європейських стандартів у галузі прав людини та гарантує незалежність, неупередженість та дотримання належної процедури при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження. Разом з тим, дисертантом зауважено, що з метою дотримання законності при обранні заходу забезпечення у кримінальному

провадженні дуже важлива роль прокурора, як процесуального керівника, оскільки саме на нього покладено тягар доказування, організація в цілому процесу здійснення розслідування, спрямування векторів досудового розслідування, координація діяльності дізнавача та слідчого, а також забезпечення дотримання законів під час проведення розслідування (стор. 25).

В окремому підрозділі розглянуто правове регулювання статусу прокурора як суб'єкта доказування при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження. Дисертант акцентує на тому, що прокурор у кримінальному провадженні забезпечує не тільки законність у діях слідчого, дізнавача, але й визначає обсяг обвинувачення, тому він повинен і зобов'язаний коригувати дії слідчого, дізнавача відповідно до свого бачення предмета та меж і засобів збирання та перевірки доказів у кримінальному провадженні (стор. 27). Виділено перелік повноважень прокурора при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, а саме: самостійне ініціювання обрання, зміни чи скасування шляхом подання клопотання слідчому судді, суду; погодження або відмова у погодженні відповідного клопотання слідчого; участь у судовому засіданні щодо його розгляду; виконання ухвал слідчого судді, суду про застосування деяких заходів забезпечення кримінального провадження; апеляційне оскарження рішень слідчого судді за наявності підстав (стор. 30).

Розглядаючи в підрозділі 1.3 здійснення прокурором нагляду при обліку заходів забезпечення кримінального провадження в Єдиному реєстрі досудових розслідувань, дисертант відстоює позицію, що важливого значення повноваження прокурорів, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час здійснення досудового розслідування у формі процесуального керівництва щодо своєчасності, повноти та достовірності внесення відомостей до ЄРДР, оскільки такі повноваження мають сприяти уникненню фактів невідповідності внесеної до Реєстру інформації матеріалам кримінального провадження (с. 35). Водночас, на практиці не усіма реєстраторами повно та достовірно відображаються відомості щодо вжитих заходів забезпечення кримінального провадження у системі ЄРДР, чим нівелюється затрачений час, покладений на розкриття

кримінального правопорушення та в цілому значущість даних, які вносяться до ЄРДР (с. 41).

Розділ 2 має назву «Реалізація прокурором повноважень щодо доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею» і як за його назвою, так і за змістом має виразне практичне значення. Розглядаючи в підрозділі 2.1 роль прокурора в доказуванні обставин при затриманні підозрюваного та обранні запобіжних заходів під час досудового розслідування, дисертант одразу вказує на те, що прокурор як носій функції обвинувачення, кримінального переслідування, або виходячи із положень ч. 2 ст. 36 КПК України, процесуального керівництва досудовим розслідуванням, приймаючи участь у вирішенні питань, пов'язаних з обранням запобіжних заходів у визначених законом випадках, здійснює їх оцінку виходячи з доцільності та ефективності для забезпечення притягнення винного до кримінальної відповідальності. Разом з тим, прокурор являючись гарантом законності, забезпечення прав і свобод учасників процесу, інститут запобіжних заходів не повинен розглядати винятково як такий, що має обвинувальну спрямованість, і зобов'язаний у кожному випадку здійснювати оцінку законності та обґрунтованості обрання того чи іншого запобіжного заходу (стор. 46). В основі рішення про необхідність обрання запобіжного заходу завжди повинна бути сукупність конкретних доказів, які свідчать про необхідність попередження неналежної поведінки підозрюваного чи обвинуваченого (підсудного) (стор. 49). Підтримано й ту думку науковців, що в алгоритмі участі прокурора у застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні можна виділити три етапи: 1) ініціювання застосування запобіжного заходу; 2) обрання запобіжного заходу; 3) виконання запобіжного заходу. На думку дисертанта, основним завданням прокурора є доведення перед слідчим суддею, судом умов і підстав для обрання конкретного запобіжного заходу з тим, аби переконати їх у тому, що рішення про обрання одного із видів запобіжних заходів, який обмежує права і свободи підозрюваного, обвинуваченого, відповідає характеру певного суспільного інтересу (визначеним у КПК України конкретним підставам і меті),

що, незважаючи на презумпцію невинуватості, превалює над принципом поваги до прав і свобод особи (стор. 52-53). Запропоновано внесення змін до КПК України з приводу того, що такі запобіжні заходи як особисте зобов'язання та особиста порука можливо застосовувати за постановою прокурора.

У підрозділі 2.2 здійснено характеристику повноважень прокурора при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки. Констатовано відсутність в законодавстві визначення та розмежування понять «кримінальний проступок» та «злочин», що потребує доопрацювання. Проаналізовано, що встановлення законності затримання вимагає від прокурора з'ясування наявності підстав для затримання, коло яких обмежується передбаченими п. п. 1 і 2 ч. 1 ст. 208 КПК України, наявності додаткових умов затримання, визначених ч. 1 ст. 298-2 КПК України, додержання строків затримання, додержання порядку особистого обшуку затриманої особи, законність вилучення речей і документів, що є знаряддям та/або засобом вчинення кримінального проступку чи безпосереднім предметом посягання, виявлених під час затримання, особистого обшуку затриманої особи або огляду речей (стор. 94).

Обґрунтовано відповідні зміни та доповнення до ст. ст. 190, 203, 208, 584 КПК України (стор. 58, 61, 68, 83).

Підрозділ 2.3 присвячено прокурорському нагляду за законністю обрання, зміни, скасування інших заходів забезпечення кримінального провадження на стадії досудового розслідування, самостійне їх ініціювання прокурором, а саме надано характеристику здійсненню доказування при застосуванні таких заходів як виклик слідчим, дізнавачем, прокурором, судовий виклик і привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; відсторонення від посади; тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна. Охарактеризовано властивості доказів, яким обґрунтовується необхідність їх застосування. Обґрунтовано розширення повноважень прокурора, та запропоновано внести відповідні зміни до статей

КПК України щодо спрощення процедури отримання дозволу на вилучення речей та документів, а саме шляхом прийняття відповідної постанови прокурором.

У підрозділі 2.4 «Вивчення прокурором законності та обґрунтованості прийняття слідчим суддею рішень про обрання, зміну, скасування заходів забезпечення кримінального провадження» доведено доцільність доповнення п.п. 2 п. 1 ст.309 КПК України положенням щодо можливості прокурором оскарження в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову в його застосуванні, визначення розміру застави без врахування вимог ч. 5 ст. 182 КПК України при застосуванні запобіжного заходу (стор. 120).

Дисертант вважає слушним виокремити можливість оскарження прокурором ухвал слідчого судді про арешт майна, відмову у ньому, повне або часткове скасування арешту майна, зняття арешту з майна, про повернення тимчасово вилучених речей і документів, застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання або відмову в його застосуванні, застосування запобіжного заходу у вигляді особистої поруки, застосування запобіжного заходу у вигляді передання неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи або відмову в його застосуванні (стор. 121).

Третій розділ «Особливості доказування прокурором при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження судом та щодо окремої категорії осіб» складається з двох підрозділів і присвячений дослідженню питань доказування при застосування заходів забезпечення кримінального провадження у підготовчому провадженні, судовому розгляді, а також щодо неповнолітніх та неосудних осіб.

Розкриваючи в підрозділі 3.1 Нормативне регулювання повноважень прокурора при обранні, продовження, зміні та скасування заходів забезпечення кримінального провадження на стадії підготовчого провадження та під час судового розгляду розглянуто проблеми відсутності виокремлення статті, яка б

зосереджувала норми щодо повноважень прокурора у суді, зокрема на стадії підготовчого судового провадження або ж судового розгляду, у зв'язку з чим запропоновано доповнення КПК такою нормою (стор. 125). Обґрунтовано доцільність положення п. 4 ч. 2 ст. 315 КПК України доповнити нормою, що серед інших суд розглядає клопотання про обрання, зміну, скасування або продовження заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжний захід, обраний щодо обвинуваченого.

Окрему увагу в підрозділі 3.2 приділено особливостям здійснення доказування прокурором при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження щодо неповнолітніх та неосудних осіб. Доведено необхідність конкретизації норм КПК в частині визначення поняття «ювенальний прокурор» (стор. 138). Звернуто увагу на те, що забезпечення додержання законності при застосуванні запобіжних заходів до неосудних осіб є одним із пріоритетних напрямків діяльності прокурора, оскільки психічно хворі особи є особливою категорією учасників кримінального провадження.

Текст праці викладено у логічній послідовності, правильною і добrotною державною мовою з дотриманням в достатній мірі наукового стилю, що вказує на володіння дисертантом українською фаховою науковою термінологією, а зміст дисертації свідчить про її завершеність і самостійність здійсненого дослідження.

Робота містить 3 додатки: список публікацій здобувача; пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу України; Акт впровадження дисертаційного дослідження І.О. Мерімеріної в практичну діяльність Одеської обласної прокуратури. Додатки до дисертації мають змістовне значення і використані автором за їх призначенням.

Повнота викладених основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях. Результати дослідження достатньою мірою відображені в статтях у наукових фахових виданнях, зміст і характер яких відповідають вимогам МОН України. Окремі результати оприлюднені у виступах автора з доповідями на науково-практичних конференціях, що в цілому свідчить про

достатній рівень її апробації. Загалом основні результати дослідження знайшли відображення в 16 публікаціях, в тому числі в 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 наукової статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, а також 8 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах. Опубліковані дисертантом наукові праці в цілому відображають актуальність обраної теми, належний ступінь обґрунтованості основних наукових положень, висновків і пропозицій, сформульованих в дисертації, а також їх новизну і достовірність.

Викладене може бути підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Мерімеріної Інги Олександрівни на тему: «Прокурор як суб'єкт доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом», як самостійного наукового дослідження з актуальної й важливої для науки кримінального процесу та правозастосовної діяльності проблеми.

Проте, високо оцінюючи дисертаційне дослідження, слід вказати, що воно містить положення та висновки, які мають дискусійний характер і потребують додаткової аргументації, обґрунтування чи роз'яснення здобувачем під час прилюдного захисту, зокрема:

1) у підрозділі 1.2 «Правове регулювання статусу прокурора як суб'єкта доказування при обранні, зміні та скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження» автору при дослідженні слід було б приділити увагу порівняльному аналізу зарубіжного досвіду процесуальної діяльності прокурора, нею лише обумовлено, що реформування процесуальної діяльності прокурора у кримінальному провадженні має здійснюватись у відповідності до законодавства та зважаючи на особливості, які притаманні Україні;

2) у роботі дисертант робить посилання на окремі рішення слідчих суддів, суду щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Водночас задля системності викладення аналізу судової практики досліджуваних питань, доцільно було б використати статистичні дані щодо судових рішень, в обґрунтування авторських міркувань (стор. 57, 120).

Наприклад, науковець вказує, що на практиці місцеві суди встановлюють 2 місячний строк, що унеможливлює у цей період провести екстрадиційну перевірку, прийняти рішення за її наслідками та забезпечити фактичну передачу до іноземної країни (стор. 68). У той же час, посилення на емпіричні дані, що підтверджують зазначену тезу відсутні;

3) автором запропоновано внести зміни до законодавства щодо можливості такий запобіжний захід як особиста порука застосовувати за постановою прокурора (стор. 76). Але на думку опонента такі пропозиції дещо не відповідають такій засаді кримінального провадження як змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (стаття 22 КПК). Крім того, процесуальний порядок обрання зазначеного запобіжного заходу недостатньо чітко встановлений КПК, що тягне за собою певні недоліки під час правозастосовної діяльності. Так, особиста порука ґрунтується на тому, що за належну поведінку підозрюваного, обвинуваченого відповідають інші особи – поручителі, які, зазвичай, мають особисті чи службові зв'язки з особою, за яку вони поручились, і морально можуть впливати на неї. Проте правовий механізм залучення таких осіб у новому КПК відсутній, що не дає чіткої уяви про вимоги відносно особи, що може бути поручителем, так і до процесуального відображення появи такого суб'єкта в кримінальному провадженні. Тому хотілось би почути думку дисертанта щодо меж доказування прокурором що та чи інша особа не може бути належним поручителем;

4) у дослідженні автор комплексно підійшов до аналізу запобіжних заходів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки та повноважень прокурора при їх застосуванні (стор. 86-95). Однак на думку опонента потребує деталізації участь прокурора у процесі прийняття рішення про обрання, зміну та скасування запобіжних заходів у вказаній категорії та здійснення доказування обставин, які обґрунтовують їх застосування. А також в підрозділі 2.2 доцільно було б більш детально розкрити позицію дисертанта з приводу недоліків

законодавства, яке регулює запобіжні заходи у кримінальному провадженні про кримінальні проступки;

5) дисертантом обґрунтовано потребу та сформульовано низку рекомендації про внесення змін та доповнень до чинного кримінального процесуального законодавства, які на її думку, можуть удосконалити окремі з норм чинного КПК України, наприклад на сторінках 58, 62, 83, 120. Однак, в матеріалах дослідження відомості про те, що зроблено ним на шляху впровадження рекомендацій у правове поле не має. Бажано було б почути це від автора дисертації;

6) Вимагає більш змістовного розкриття питання щодо здійснення прокурором доказування у разі доцільності застосування домашнього арешту відносно особи, оскільки в тексті підрозділу 2.1. «Роль прокурора в доказуванні обставин при затриманні та обранні запобіжних заходів під час досудового розслідування» не розкриті всі аспекти домашнього арешту в контексті його місця в системі запобіжних заходів, із тексту цього підрозділу є незрозумілим все ж таки природа ролі прокурора при застосуванні такого запобіжного заходу, чи є якісь відмінності повноважень прокурора при погодженні клопотання слідчого або ж при самостійному ініціюванні такого запобіжного заходу перед слідчим суддею (стор 80);

7) досліджуючи у підрозділі 3.1 дисертації повноваження прокурора при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження на стадії підготовчого провадження та під час судового розгляду, слід було б розглянути більш детально взаємодію прокурора з суддею з цих питань, оскільки у судовому провадженні рішення про обрання запобіжного заходу постановляє суддя, який розглядає справу по суті. У випадку тривалого розгляду кримінального провадження виникає необхідність неодноразового повернення до вирішення питання про обрання запобіжного заходу. Крім того, впродовж судового розгляду, залежно від доведеності обставин кримінального правопорушення, характеристики особи обвинуваченого тощо, рівень внутрішнього переконання судді може змінюватися. Тому і виникає питання яким чином прокурор має

доказувати доцільність та обґрунтованість обрання, продовження, зміни чи скасування заходів забезпечення кримінального провадження перед судом, чи варто прокурору ініціювати необхідність виключення можливості вирішення питання про запобіжний захід тим суддею, який надалі здійснюватиме судовий розгляд та передання іншому судді, який буде визначатися в порядку, передбаченому ст. 35 КПК.

Проте, вказані зауваження відображають особисті погляди опонента та стосуються дискусійних питань теми дисертаційної роботи І.О. Мерімеріної і тому не впливають на її загальну високу і позитивну оцінку. Дисертація містить низку теоретичних положень, що відповідають вимогам наукової новизни, мають важливе доктринальне та прикладне значення та є істотним внеском у науку кримінального процесу.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Усі сформовані в дисертації положення й висновки обґрунтовані на основі особистих досліджень автора, таким чином наукова й практична цінність дисертації є повністю обґрунтованою та доведеною. Дисертаційна робота виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії кримінального процесуального права.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертація Мерімеріної Інги Олександрівни «Прокурор як суб'єкт доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом» є самостійною, комплексною, завершеною працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати проведених

досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання – вироблення пропозицій щодо удосконалення повноважень прокурора при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею, судом. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283), Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор **Мерімеріна Інга Олександрівна** – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Опонент –
професор кафедри криміналістики,
судової експертології та домедичної підготовки
Харківського національного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Олександр ЮХНО

« 24 » грудня 2021 року